

VÉLETLEN

lettem hős

MÉSZÁROS ISTVÁN

Mészáros István

VÉLETLEN LETTEM HŐS

Copyright © Mészáros István, 2026
Minden jog fenntartva!

Minden jog fenntartva! A mű egyetlen részlete sem használható felés
nem sokszorosítható a szerző előzetes, írásbeli engedélye nélkül.

Kiadta a Publio Kiadó Kft. ,
9178 Hédervár, Kont István utca 2.
publio.hu

ISBN: 978-615-103-506-1
Szöveg ©Mészáros István, 2026,
mirobe.group@gmail.com

Ajánlás

Ez a könyv olyan, akár maga az élet. A képzelet szárnyalhat a szépség birodalmában, és teremthet hátborzongató kegyetlenségeket is. Ám a legmerészebb fantázia sem lehet soha oly kegyetlen, mint maga a valóság.

Szerző

Este van. A világ elcsendesedett. A sötétség lassan beborít mindent, mintha egy láthatatlan kéz óvatosan ráhúzná az égre a bársonyos éjszakai leplet. A levegő hűvös, friss, de mégsem kellemetlen, inkább üdítően simogatja az arcomat. A közelben néha egy-egy kis rágcsáló mocorgása töri meg a csendet, vagy egy bagoly huhogása szűrődik át a lombokon. A város fényei már kialudtak, csak sejteni lehet a horizonton, mintha egy másik világból szűrődne ide a látvány.

Felnézek az égre. Csillagok. Végtelenül ragyogó pontok a sötétség ölelésében. Mintha mindegyiknek saját története lenne, egy-egy titkot őrizve az univerzum mélyéből. Ugyanolyan érdeklődéssel bámulom őket, mint egykor gyermekkoromban, amikor még azt hittem, hogy a világ csupa csodából áll. Akkor még hittem benne, hogy ha elég sokáig figyelem az eget, talán választ kapok minden kérdésemre.

Emlékszem, mindig nagyapámmal néztük a csillagokat. Дедушка¹, így hívtam őt, ahogyan nálunk szokás. Nem csupán a nagyapám volt, hanem a legjobb barátom, a tanítóm, az éjszakai égbolt mesemondója. Ő tanított meg arra, hogy a csillagokat nemcsak nézni kell, hanem látni is.

Mindig versenyeztünk. Ki találja meg a legfényesebb csillagot? Ki veszi észre először azt az egyetlen apró, fénylő pontot, amely talán távoli galaxisok üzenetét hordozza? Természetesen én győztem gyakrabban. Ifjú szemem fürgébben pásztázta az eget, és még a lassan mozgó műholdakat is kiszúrtam.

Дедушка ilyenkor mindig hunyorított. Kicsit oldalra billentette a fejét, összehúzta a szemöldökét, mintha csak az idő próbájának akarta volna alávetni a tekintetét. Az orra fölött mély ráncok gyűltek, sűrű szemöldöke folytonos vonallá zárult. Láttam rajta, hogy próbálja követni a mutatott irányt, de sokszor csak elmosolyodott és csendben bólintott. Mintha azt üzenete volna:

– Látod, fiam? Az idő előrehaladtával a szem más dolgokat kezd el keresni.

Én pedig lelkesen magyaráztam:

– Ott! Nézd, ott mozog! – Ujjam a magasba emeltem, és alig vártam, hogy ő is észrevegye. Néha megtalálta, néha csak úgy tett, mintha

látná, de soha nem mondta ki. Csak rám nézett azzal az ismerős, meleg tekintetével, és halkán csettintett a nyelvével.

Ezek a pillanatok örökre belém égtek, mert a csillagok számomra nem csupán fénylő pontok az égen. Mindegyik egy emlék. Egy darabka abból a világból, amelyben Дедушка még ott állt mellettem, és együtt csodáltuk a végtelen univerzumot.

Most újra itt vagyok, az ég alatt, a csillagok között kutatok. És valahol a távolban, talán az egyik legfényesebb pontban ott ragyog ő is.

A gyermekkorom gyorsan elszállt. Olyan hirtelen ért véget, hogy néha úgy érzem, talán nem is volt. Vagy ha volt is, nem abban a formában, ahogyan mások mesélnek róla. Nem volt gondtalan játszadozás a poros utcákon, nem voltak hosszú délutánok, amelyeket mesékkel és nevetéssel töltöttünk volna. Mifelénk a gyermekek nem csupán gyerekek voltak. Dolgozó kezek voltunk, a család részei, akiknek feladata volt.

Nálunk minden kéz számított. Ha munka akadt, azt nem csak a felnőttek végezték. Minden apró tenyér, minden kis ujj egy szelet kenyeret jelentett az asztalon. Reggel iskolába mentünk, de délután már ott álltunk a felnőttek mellett, segítettünk, amiben tudtunk. Volt, aki a földeken dolgozott, volt, aki állatokat gondozott, és volt, aki a ház körüli munkákat végezte. Nem panaszkodtunk. Nem is volt miért, ez volt az élet rendje. Nem ismertünk mást.

Nem volt rossz gyerekkorom. Nem érzem, hogy bármit is elvettek volna tőlem. Egyszerűen csak az életre neveltek minket. Korán megtanultam, hogy a világ nem habos torta, és hogy az embernek mindig tennie kell valamit azért, hogy boldoguljon. De valahogy mégis megmaradt bennem egy darab abból a régi, gyermeki világból. A csillagos ég.

Mert bármennyire is dolgozó volt a napunk, bármennyi feladat várt ránk, az égbolt mindig ott volt felettünk. Amikor este lett, és végre megpihenhettünk, akkor mindig felnéztem. Nem számított, milyen fáradt voltam, nem számított, hogy a tenyerem fájt a munkától, a csillagok mindig ugyanúgy ragyogtak. Ugyanazok maradtak, mint gyermekkoromban. Ők nem változtak meg.

De már nincs kivel néznem őket.

Дедушка három éve meghalt. Három év telt el azóta, hogy elment. Három hosszú év, amelyben már nincs kivel versenyeznem, nincs kivel megosztanom az égbolt titkait. Ő volt az, akinek a jelenléte olyan természetes volt, mint a csillagok fénye az égen. Azóta is nézem a csillagokat, ugyanazzal a kíváncsisággal, mint egykor, de valami mégis hiányzik. Valaki hiányzik.

Már csak egyedül ülök itt. Egyedül figyelem az égboltot, és ha megtalálok egy különösen fényes csillagot, már nem mutatok fel rá, nem mondom, hogy: „Nézd, ott van!” Csak magamban bólintok, és elképzelem, hogy Дедушка valahol odafent ugyanúgy rám mosolyog, mint egykor.

Talán ő maga is egy csillag lett.

Talán most ő is figyeli az eget, és várja, hogy egyszer majd újra együtt nézhessük.

Emlékszem arra a napra. A temetésére. Dermesztő hideg volt. Az a fajta hideg, amely nemcsak az ember bőrén, hanem a csontjaiban is megül, amely áthatol a kabáton, és mintha belülről fagyasztana meg.

A föld kemény volt, jeges, mintha maga a természet is tiltakozott volna az ellen, hogy még egy testet fogadjon magába. A cipőtalpak alatt ropogott a hó, de senki sem beszélt róla, senki sem figyelte a tájat, mindenki csak állt némán, mintha az idő egy pillanatra megállt volna.

A fák kopár ágaikkal az ég felé nyúltak, mintha értetlenül kérdeznék a sorsot: miért kellett egy ennyire szeretnivaló embert elveszítenünk? Nem mozdult semmi, a világ mintha egy pillanatra visszatartotta volna a lélegzetét.

A kerítések mentén hosszú, vastag jégcsapok lógtak, átlátszó, hideg kardokként csüngve a rideg faoszlopokról. Tudtam, hogyha rásütne a Nap, ezek a jégcsapok szivárványszínű ragyogással felelnének a fénynek, de én akkor észre sem vettem volna őket. Nem érdekelt semmi, ami szép volt, semmi, ami csillogott, semmi, ami az életet jelentette.

A könnyek az arcokra fagytak. Láttam, ahogy a gyászolók szeméből lassan lecsorduló cseppek megálltak a bőrükön, belevesztek a dermesztő fagyba. Mégis, a hideg ellenére is sokan eljöttek. Nagyon sokan. Olyanok is, akiket soha életemben nem láttam. Arcok, amelyek idegenek voltak számomra, de mégis összetartoztunk, hiszen mind ugyanarra az emberre emlékezve álltunk ott. Ekkor döbbsentem rá, milyen hatalmas is a családunk.

Az életben szétszóródtunk, más-más helyeken, más-más városokban vagy országokban éltünk, de most mind itt voltunk. Egy ember miatt. Egy emberért, akinek az élete valamilyen módon mindannyiunkét befo-
lyásolta.

Láttam a szemekben a fájdalmat, a tekintetekben a csendes búcsút, a lelkek mélyén az emlékeket, amiket mind magukkal hoztak erre a napra. Mindenki más-más emléket forgatott a fejében, lelkében. Egyesek a földet nézték, mások az eget, mintha keresnének valamit odafent. Valakit. Őt.

A szél időnként meglebbentette a kabátokat, fájón belekapott a sálakba, mintha a természet maga is egy utolsó érintést akarna küldeni annak, aki már nem lehet közöttünk.

És én ott álltam mozdulatlanul a hidegben, a jégcsapok hidegében, a kopár fák árnyékában, és éreztem, hogy ez a nap örökre velem marad. Nemcsak azért, mert búcsúztunk, hanem mert láttam, hogy mennyire fontos volt ő mindannyiunk számára.

Ő már nem volt ott velünk. De valahogy mégis ott volt. A szélben. Az elhullajtott és el nem hullott könnyekben. A jégcsapok szikrázó hidegében. A családunk tekintetében.

És azóta is, amikor egy különösen hideg napon felnézek az égre, érzem azt a csendes jelenlétet. Mintha még mindig itt lenne. Mintha soha nem is ment volna el igazán.

A régen látott rokonok arcát néztem. Arcokat, amelyeket alig ismertem fel. Távoli családtagok, Дедушка fiatalabb testvéreinek fiai és lányai, akik egy másik világból jöttek – Oroszországból. A határ túloldaláról, ahol az élet más ritmusban zakatol, ahol a városok fényei elnyomják az éjszakai égbolt csillagait. De most itt voltak.

Csodálkoztam is, hogy eljöttek. Olyan messziről, olyan idegennek tűnő helyekről, mégis ugyanazt a nyelvet beszéltük. Milyen furcsa, hogy a vér, a közös gyökerek még mindig összekötnek bennünket. Hiszen, ha nem így lenne, hogyan is érthetnénk meg egymást? Hogyan oszthatnánk meg a fájdalmunkat, ha a szavak idegenként koppannának köztünk?

Azt mondják, a nyelv hidat épít az emberek között, de én azt hiszem, itt többről volt szó. A múlt kötött össze bennünket. Egy közös emlék, egy közös ős, akit most búcsúztatni jöttünk.

Ők mások voltak. Látszott rajtuk, hogy már nem idetartoznak. Nem a földhöz szokott a kezük, nem a falusi utak porától koptatott cipőik voltak. Városi emberek lettek. Az öltözködésük, a mozdulataik, még az illatuk is más volt, mintha egy másik életből léptek volna elő. A nők parfümjé finom volt, szokatlanul édes, a férfiak mozdulatai magabiztosak, mintha hozzászoktak volna ahhoz, hogy az emberek figyelnek rájuk.

És mégis... Minden szavukban ott volt a múlt. Hallottam, ahogyan beszélgettek egymás között, ahogyan meséltek a gyerekkorukról, a régi időkről, amikor még nem egy nagyváros falai között éltek, hanem itt, ebben a picike faluban, amiről úgy gondoltam, talán még a térképen sincs rajta. De az ő emlékeikben mégis, még mindig létezett. Még mindig ott voltak benne a sáros utcák, a fatüzelésű kályhák illata, a szél, ami télen olyan metszően vágott, hogy az ember arcán perzselő fájdalmat hagyott.

Nem felejtették el, honnan jöttek, de már máshová tartoztak. Láttam a szemükben azt a különös keverékét a nosztalgiának és a távolságnak. Olyan volt, mintha visszajöttek volna egy elfeledett álom helyszínére, de tudták, hogy nem maradhatnak itt. Már nem voltak a részei ennek a világnak, csak látogatók lettek egy régi történetben.

Meghallottam, ahogyan az egyikük – talán egy unokatestvérem édesapja, vagy valaki, akit soha nem ismertem igazán – halkán, szinte mellékesen, de határozottan mondja a szüleimnek:

– Kezdeni kellene valamit ezzel a gyerekekkel.

Először nem is értettem. A gyerek... Én?

– Itt, az Isten háta mögött semmi jó nem vár rá.

A szavak halkán csúsztak át a téli hidegen, de olyan súllyal nehezedtek rám, hogy egy pillanatra úgy éreztem, a lábam alatt megnyílik a föld.

Mit jelent ez? Hogy el kellene innen mennem? Hogy itt nincs jövőm? Hogy amit eddig ismertem – az otthonom, a falum, a föld, a csillagos égbolt –, az nem jelent semmit?

A szüleim nem válaszoltak rögtön. Láttam, ahogyan egymásra néznek, ahogyan a csendbe fagyott gondolatok szinte tapinthatóvá válnak közöttük. Ők is tudták. Ők is érezték.

És én?

Én csak álltam ott, és nem tudtam, mit gondoljak. A világ, amelyben felnőttem, amit olyannyira ismertem, hirtelen összement körülöttem. Mintha egyetlen mondat elég lett volna ahhoz, hogy minden, ami eddig biztosnak tűnt, kérdésessé váljon.

A szél közben újra feltámadt. A jégcsapok megcsörrentek a kerítésen. És én felnéztem az égre. A csillagok ott voltak, ha most, nappal nem is látszanak. Még mindig ugyanúgy ragyognak.

De vajon tényleg itt van az én helyem? Igen, a szél súgta a választ. Igen, a jégcsapok is ezt csilingelték. Igen, a csillagok is megerősítettek ebben.

Nem csak a rokonok jöttek el. Ott voltak néhányan az osztályból is. A barátaim. Akik mellett nap mint nap ültem az iskolapadban, akikkel együtt gyötrődtünk a véget nem érő dolgozatokon, figyeltük a szigorú tanárok szemöldökráncolásait, és akikkel együtt szenvedtünk a tornaterem fagyos padlóján, amikor télen mezítláb kellett futni, mert valaki megint elfelejtette elhozni a tornacipőjét, és az egész osztályt megbüntették miatta.

Nem voltunk a világ legjobb tanulói. Nem voltunk különösebben kiválóak semmiben, de együtt voltunk. Ha nehéz volt, együtt volt nehéz. Ha vicces volt, együtt nevettünk. Ha bármelyikünk bajba került, valahogy mindig sikerült kimászni belőle, vagy legalábbis együtt bukni el.

Ott volt Oleg is. A kis kövér Oleg, aki talán az egyik legjobb barátom volt. Az osztály bohóca. Olyan fiú, akit egyszerűen nem lehetett komolyan venni, és ő sem akarta, hogy komolyan vegyék. Soha nem

tudott leállni a poénkodással. Még akkor sem, amikor a helyzet azt kívánta volna.

Sokszor volt olyan érzésem, hogy ő maga is a viccek mögé bújik, mintha a saját bizonytalanságát és félelmeit akarná elrejtetni mögöttük. Mintha attól tartana, hogy ha egy pillanatra is komoly lesz, akkor valaki rájön, hogy ő is csak egy egyszerű gyerek, ugyanazokkal a kétségekkel és gondokkal, mint mi mindannyian.

De a viccei... Azok mindig megneveltettek minket.

Persze nem mindegyik sült el jól. Voltak olyan poénjai, amiket csak ő tartott viccesnek. De az a vékony hangú, jellegzetes, kicsit furcsa nevetése, ami mindig kitört belőle, ha valami hülyeséget mondott, az ellenállhatatlan volt. Olyan ragadós, hogy még ha nem is értettük a poént, akkor is kénytelenek voltunk vele együtt nevetni. Mintha egy láthatatlan erő húzott volna bele a nevetésbe.

És mi nevetőgörcsöt kaptunk. Együtt vonyított velünk szinte az egész osztály. Önfeledten, hangosan, könnyes szemmel. Egy-egy dolgozat előtt, amikor a tanár szigorúan nézett ránk, mi Oleg egyetlen mondatára képesek voltunk annyira röhögni, hogy a könnyeink csorogtak. Nevettünk, mert fiatalok voltunk, mert egy percre elfelejthettük a gondokat.

Most viszont nem nevetett. Most nem volt helye a vicceknek. Ott állt a többiekkel együtt, fekete kabátban, és valahogy kisebbnek tűnt, mint máskor. Mintha az a súly, amit mindig el akart rejtetni a humor mögé, most mind a vállára telepedett volna. A szeme sem csillogott úgy, mint amikor egy újabb csínytevésen törte a fejét. Csak állt ott csendben, és nézett.

Én is néztem őt. Egy pillanatig nem voltunk mások, csak két gyerek, akik rájöttek, hogy az élet nem mindig olyan, mint az iskolai folyosókon eltöltött napok. Nem mindig nevetés, nem mindig játék. Valami megváltozott, de abban a pillanatban tudtam, hogy Oleg ugyanaz marad. Talán majd később, egy másik napon újra elmesél egy rosszul elsült viccet, és mi megint együtt fogunk nevetni, mintha semmi sem változott volna. De nem aznap. Aznap minden más volt.

Ott volt Szása is. A szemüveges, mindig komoly arcú Szása, aki próbált különb lenni nálunk. Mindig próbálta megőrizni a komolyságát. Úgy tett, mintha ő más lenne, mintha nem érintenék

meg a gyerekes vicceink, mintha felette állna mindannak, amit mi csináltunk, de persze sosem sikerült neki.

Hogyan is sikerülhetett volna? Hiszen mi voltunk az ő világa. Mi voltunk a közeg, amiben létezett, amiben élt és mozgott, amely nélkül már ő maga sem tudott volna az lenni, aki.

Szása mindig egy kicsit felnőttebbnek akart tűnni. Mindig volt nála egy könyv, amit szándékosan látványosan tartott a kezében, hogy mindenki észrevegye, mennyire érdeklik a komoly dolgok. Történelem, fizika, filozófia. Nem mintha mindig értette volna, amit olvasott, de szerette azt az érzést, hogy ő az, aki a tudást képviseli közöttünk. Ám hiába próbált magára erőltetni egy távolságtartó, bölcs felnőtt álarcot, valahányszor Oleg elkezdett egy ostoba viccet mesélni, vagy amikor mi belementünk egy teljesen értelmetlen hülyeségbe, előbb a szája sarka rándult meg, aztán a szemüvege mögött megcsillant a felismerés: nincs menekvés. És akkor minden próbálkozás ellenére ő is velünk nevetett. Mert végső soron ő is közénk tartozott.

Voltak pillanatok, amikor úgy tett, mintha csak megtérne minket, mintha csupán elviselné a gyerekes bohóckodásainkat. Néha megjátszottan felsóhajtott, látványosan levette a szemüvegét, megtörölte a lencséket, és a homlokát ráncolva ránk nézett, mintha azt üzenné: „Tényleg, fiúk? Megint?”

De mi tudtuk az igazságot. Tudtuk, hogy Szása nem tudna nélkülünk létezni. Hogy minden egyes könyve, minden általa bölcsen elejtett mondat mögött ott volt az a fiú, aki valójában ugyanolyan része volt ennek a társaságnak, mint bárki más.

És ahogy ott állt a temetésen, kezében most is szorongatva azt az elmaradhatatlan könyvet, amely kivételesen csukva maradt, már nem próbált komolynak látszani. Most tényleg az volt, de nem azért, mert ezúttal sikerült megőriznie a komolyságát. Hanem mert a helyzet megkövetelte.

Most nem volt Oleg, aki egy rosszul időzített tréfával kizökkentse. Nem voltunk mi, hogy rákacsintsunk és elérjük, hogy újra elmosolyodjon. Most csak a csend volt. És mi. Szása állt közöttünk, lesütött szemmel, néha megigazítva a szemüvegét. Egy mozdulat, amit annyiszor láttunk már, és ami most valahogy mégis egészen

másnak tűnt. Mert most először nem az volt, aki próbál más lenni. Most tényleg önmaga volt. Egy barát, aki gyászol, és ettől mindannyian egy kicsit idősebbek lettünk.

A magas, vékony, örökké esetlen Dima, akinek a létezése maga volt a komédia. Nem azért, mert szándékosan akart vicces lenni, nem azért, mert poénokat mesélt vagy bohóckodott volna, hanem mert egyszerűen így született.

Minden egyes mozdulatában volt valami különös, valami kiszámíthatatlan, mintha nem ő irányítaná a saját testét, hanem a gravitáció egy különös törvénye. Hosszú keze és lába önálló életet élt. Ha elindult, úgy tűnt, mintha nem lépkedne, hanem egy láthatatlan erő taszigálná előre. Ha megpróbált megállni, akkor sem volt biztos, hogy sikerül neki, a lendület gyakran továbbvitte. És amikor valamit meg akart fogni... Nos, az volt az igazi műsor. Láttuk már, ahogy egy egyszerű mozdulattól bonyolult ügyetlenség lett. Pl. egy leejtett füzet, egy feldöntött szék, egy félresikerült kézfogás, amikor ahelyett, hogy megragadta volna valaki kezét, összegabalyodott ujjak lett az eredmény. Ő maga volt a káosz megtestesítője, de soha nem haragudtunk rá. Mert egyszerűen nem lehetett rá haragudni.

Ahogy tudott állni, zavarban, vékony arcán félénk, bocsánatkérő mosollyal, ahogy zavartan vakarta a tarkóját, és próbálta megmagyarázni, hogy „ez nem az ő hibája volt, hanem a fizika törvényei így működnek”, egyszerűen lehetetlen volt nem nevetni rajta. És a legjobb az volt, hogy ő maga is tudta ezt. Tudta, hogy mindenki rajta nevet. De nem bánta. Néha megpróbált komoly lenni, összeszedett, méltóságteljes, de elég volt egy rossz pillanatban tett lépés, egy hirtelen mozdulat, és máris elvesztette az egyensúlyát. A világ nem hagyta, hogy komoly legyen.

Ha valaki rosszkedvű volt, elég volt, hogy Dima belépjen a terembe. Nem kellett semmit mondania. Elég volt, hogy létezett. És mi neveltünk. Nem gúnyosan, nem bántóan, hanem szeretettel. Mert ő volt a mi Dimánk. De most... Most ő sem mozdult.

Most ott állt a többiekkel együtt, és először az életben nem volt esetlen. Nem lökte meg senki vállát véletlenül, nem akadt bele a saját kabátjába, nem történt semmi szokásos Dima-féle katasztrófa. Csak állt és nézett. És ez volt a legszokatlanabb dolog, amit valaha csinált.

Mert most nem volt semmi vicces. Most ő sem nevetett, és ettől valahogy még nehezebb lett minden.

Mellette állt az örökké szerelmes Alekszej. Ő volt az, akinek a tekintete önmagában egy vallomás volt. Nem kellett neki nagy szavakat mondania, sem virágokat hoznia, sem bonyolult gesztusokat tennie. Elég volt, ha egyszer ránézett valakire azzal a mély, álmodozó tekintetével, és kész. A lányok egyszerűen elvesztek benne.

Nem tudom, hogy tudatosan csinálta-e, vagy egyszerűen csak a lényéből fakadt, de valamiért mindig úgy tűnt, hogy Alekszej egy másik világban él. Egy világban, ahol minden lány egy hercegnő, és ő az a kóbor lovag, aki az igazit keresi.

És ezt fennhangon hangoztatta is:

– Én csak az igazit keresem – mondta nekünk, miközben az iskolaudvaron álmodozó tekintettel nézett egy éppen arra sétáló lány után.

De Alekszej problémája az volt, hogy túl sok volt az igazi. Nála minden második lányban ott volt a lehetőség, hogy talán ő az, talán most találta meg. Egy mosoly, egy kedves szó, egy véletlen érintés, és máris úgy érezte, hogy ez a sors keze.

– Szerintem most tényleg ő lesz! – mondta nekünk már vagy huszadszor.

És mi neveltünk, mert tudtuk, hogy ezt még nagyon sokszor fogja mondani.

A lányok pedig kedvelték őt, mert nem volt rámenős, nem volt tolakodó. Nem úgy viselkedett, mint aki hódítani akar, hanem, mint aki tényleg egy tiszta, romantikus álomban él. És ez valahogy ellenállhatatlanná tette. A szeme, az a sötét, csillogó szempár olyan volt, hogyha valakire ránézett, az illető biztosan elpirult. Mintha egyetlen pillantásával azt üzenete volna: „Érted élek, érted halok.”

Néha már mi is neveltünk rajta, de tudtuk, hogy Alekszej egyszerűen ilyen. Őszintén hitt a szerelemben. Még ha minden héten máshol is találta meg.

De most, most ott állt, és a tekintete üres volt. Az a csillogás, ami mindig ott volt a szemében, eltűnt. Nem nézett senkire úgy, mint egy újonnan felfedezett szerelemre. Most senkit sem látott, és ettől

valahogy még szomorúbb lett minden. Mert ha még Alekszej sem tudott szerelmes lenni ebben a pillanatban, ha ő sem tudott álmódzni, akkor valami igazán megérintett bennünket, ami mindannyiunkat megváltoztatott.

És persze ott volt Szergej is, a világ legkócosabb embere. Ha valaki azt mondta volna nekem, hogy létezik egy ember, akinek a haja dönt a sorsa felett, azt hittem volna, hogy viccel. De aztán megismertem Szergejt, és rájöttem, hogy igenis van ilyen. Szergej haja nem egyszerű haj volt. Az egy élő entitás. Egy önálló akarattal rendelkező, zabolátlan vadállat, amelyet semmilyen fésű, hajkefe vagy emberi beavatkozás nem tudott megszelídíteni.

Hosszú, göndör, szőke tincsei minden egyes nap más alakot öltöttek. Egyszer úgy nézett ki, mint egy oroszlán, máskor, mint aki egy vihar kellős közepéből lépett elő, és voltak napok, amikor egyszerűen csak a káosz megtestesítője volt. Nem mintha Szergej valaha is próbálta volna megszelídíteni. Ő már régen feladta a harcot.

Volt egy időszak, amikor az anyja megpróbálta rendszeresen levágni a haját. De mindig hamar visszanőtt. Nem lassan, fokozatosan, mint más embereké, hanem mintha a hajszálai egy titkos tervet követtek volna, hogy újra és újra kitörjenek. A sapkákkal is próbálkozott. De a haja nem tűrte a bezártságot. Először csak kidagadt az anyag alól, aztán lassan felnyomta a sapkát a fején, míg végül teljesen ledobta magáról. Mintha az a vastag, göndör hajkorona egyszerűen nem tűrhette volna az elnyomást. Mintha maga a természet így alkotta volna meg: szabadnak. Így hát Szergej sapka nélkül járt, és nem is volt rá szüksége. A többiek télen fülvédőt, vastag sapkákat és sálakat hordtak, Szergej viszont egyszerűen csak... Létezett. A haja volt az ő téli sapkája. Valahogy sosem fázott. A hideg szelek megpróbálták átfújni, de úgy tűnt, hogy a hajzuhataga olyan védelmet nyújtott neki, amit mi soha nem élhetünk át.

Néha az volt az érzésem, hogy ő maga is egy kicsit vad volt. Nem csak a haja, hanem az egész lénye. Egy olyan ember, aki soha nem próbálta magát beleerőltetni a szabályokba. A tanárok mindig elkeseredetten nézték, amikor belépett a terembe.

– Szergej, fiam, valamit kezdeni kellene ezzel a hajjal! – sóhajtottak.

De ő csak megvonta a vállát. Mert mit lehet kezdeni azzal, ami maga a szabadság?

És most, most, ahogy állt, a göndör haját a szél cibálta, de valahogy még az is szelídebb volt, mint máskor. Talán először az életében nem tűnt vadnak. Most először tényleg valami más volt. Csendes. Szomorú.

És ettől valahogy az egész világ kicsit csendesebbnek és szomorúbbnak tűnt.

Ott voltak velem mindnyájan, ahogy mindig. Mellettem sétáltak, némán, szótlanul, de valahogy mégis annyira jó volt, hogy ott vannak. Nem kellett beszélnünk. Nem kellett szavakba öntenünk azt, amit mindannyian tudtunk. A barátság néha nem a kimondott szavakról szól, hanem arról, hogy a csendben is tökéletesen értjük egymást. Most is így volt.

A temetés után sem viccelődtünk. Nem ugrattuk egymást, nem lökdöstük nevetve a másikat, pedig ebben igazán jók voltunk. Most nem volt helye a tréfának. Mintha az a világ, amiben eddig éltünk, egy pillanat alatt messzire sodródott volna. Csak mentünk. Lassan, komoran, poroszkálva az úton hazafelé. Néha egymás mellett, néha egymás mögött, attól függően, hogyan engedték az útmenti tócsák, a fagyos árkok, a szél által összehordott, keményre taposott hóréteg. A lépteink nesztelenek voltak, elnyelte őket a hó, csak néha roppant meg a jég alattunk.

Senki nem sietett. Talán egyikünk sem akart igazán hazaérni. Oleg, aki máskor soha nem tudott nyugton maradni, most is babrált valamivel, de ezúttal nem azért, hogy minket megnevetessen. Egy-egy méretes jégcsapot tört le a kerítésről vagy egy faágról, és a kezében tartotta. Csak nézte. Figyelte, ahogy a teste melegétől lassan megolvad, vékony cseppek csorognak végig az ujjain, és vízzé válik az, ami az imént még olyan éles és törékeny volt. Máskor ez a jégcsap valamelyikünk nyakában landolt volna. Talán épp az enyémben. Oleg sunyin elvigyorodott volna, mi pedig üldözőbe vettük volna a falu utcáin, nevetve, kiabálva, míg végül elkapjuk, és ő könnyörögve rimánkodik a kegyelemért. De most nem volt sem nevetés, sem menekülés. Most csak a hideg volt. De nem csak a tél hidege. Ez a hideg belülről jött.

A levegő éles volt, a szél fagyosan csípte az arcunkat, de egyikünk sem rázkódott össze, egyikünk sem panaszkodott. Mert belül sokkal hidegebb volt, mint odakint. Mentünk tovább. Lassan, némán, és a világ most valahogy másnak tűnt. Talán mert mi is mások lettünk.

Dima észrevett egy szimpatikus követ. Mindig is szerette a köveket. De nem úgy, mint egy gyűjtő vagy egy geológus, neki a kövek játékok voltak.

Ha sétáltunk, mindig talált egyet, ami valamiért megtetszett neki. Egy laposat, amit tökéletesen el lehetett pöckölni a cipő orrával. Egy gömbölyűt, amit a járda mentén végigguríthatott. Egy éles szélűt, amivel a földre firkálhatott, mintha kréta lenne.

És ha a megfelelő kő került az útjába... Nos, akkor mindig ugyanaz történt. Dima rúgott.

De Dima sosem volt egy virtuóz „labdarúgó”. A hosszú lába, amellyel soha nem tudott igazán mit kezdeni, valahogy mindig máshova vezette a mozdulatot, mint ahová eredetileg szánta. Így aztán a dolgok általában kétféleképpen végződtek:

Vagy teljesen elvétette a követ, és egy hatalmas lendülettel csak a levegőt rúgta meg, mire mindenki nevetésben tört ki.

Vagy – és ez volt a gyakoribb – épphogy eltévesztette a becsapódás szögét, és teljes erővel a kemény, fagyott földbe rúgott. Ezt általában rövid, döbrent csend követte, aztán egy fájdalmas „áááá!”, és Dima fel-alá ugrált az úton a cipőjét szorongatva, miközben mi próbáltunk együttérző arcot vágni, de közben könnyesre nevettük magunkat.

Most is észrevett egy szimpatikus követ. Egy kicsit nagyobb, de pont olyat, amilyeneket szeretett. Láttam rajta, hogy már lendült volna a lába. Érezte, ahogy a cipő orra találkozik a kővel, ahogy az előre pattan az úton, és miután végiggurul a jeges földön, mindannyian megtapsoljuk, hogy milyen tökéleteset talált, de valami történt.

Egy pillanatra megállt, megdermedt a mozdulat közepén. Talán az ösztönei súgták, talán csak a levegőben lévő, kimondatlan gyász nehezedett rá, ezért visszafogta magát. Nem rúgta el. Nem most. Ez nem az a pillanat volt. A világ most nem olyan volt, mint máskor. És valahogy ő maga is tudta ezt.

Ehelyett egy másik ötlete támadt. Láttam, ahogy pár másodpercig gondolkodik, aztán egy ügyetlen mozdulattal, mintha valami titkos, nagy tervet eszelne ki, megpróbálta észrevétlenül zsebre vágni a követ. Mintha azt mondaná: „Majd később. Majd egy másik időben. Egy alkalmasabb pillanatban. Egy olyanban, ahol újra lehet nevetni.”

Persze mindannyian láttuk. Láttuk, ahogy a kezével óvatosan belesimítja a kabátja zsebébe, mintha semmi sem történt volna. Láttuk a tettettet közömbösségét, azt a fajta természetességet, amellyel úgy próbálta elrejteni a mozdulatot, mintha teljesen véletlenül történt volna, azonban egyikünk sem mondott semmit. Csak hagytuk. Mert valahol mindannyian értettük, mit jelentett ez a kő.

Ez nem egy egyszerű kő volt. Ez egy darabka volt abból a világból, amely most hirtelen olyan távolinak tűnt. Abból a világból, ahol Dima mindig elrúgta volna, ahol mi nevettünk volna rajta, ahol ő ugrált volna a fájó lábával, és mi együtt üvöltöttünk volna a nevetéstől. De most... Most az a világ egy pillanatra eltűnt, és mi vártunk. Mert tudtuk, hogy egyszer visszatér, és akkor Dima majd előveszi azt a követ a zsebéből, és végre elrúgja.

Ez volt az első alkalom, amikor a mi kis hat fős baráti körünkből valaki közvetlenül megtapasztalta, milyen érzés elveszíteni egy szerettét. Eddig a veszteség egy távoli, homályos fogalom volt. Valami, ami másokkal történt, valami, amiről hallottunk, de soha nem volt igazán a miénk. Tudtuk, hogy az élet része, tudtuk, hogy előbb-utóbb mindenkit utolér, de valahogy sosem gondoltunk arra, hogy egyszer majd ránk is sor kerül. Most viszont itt volt, és egyikünk sem tudta, hogyan kell ilyenkor viselkedni.

Senki nem mondta ki, de mind éreztük, hogy zavarban vagyunk egymás előtt. Mintha hirtelen mindannyiunk nyelvét megbénította volna valami láthatatlan erő. Mit mondhatnának? Mit kellene tenniük? Átkarolni? Megveregetni a hátam? Mondani valami bölcsset, valami vigasztalót? De én sem, és egyikünk sem tudta, milyen vigaszt lehet ilyenkor adni, és őszintén szólva... Félttem attól, hogy nincs is ilyen.

Így hát csak mentünk tovább. A házam felé közeledve éreztem, hogy ez a közös út hamarosan véget ér. A lábam elnehezült, mintha

minden egyes lépés még inkább, egyre erősebben húzná lefelé a szívem. Mintha minden egyes méterrel egy kicsit távolabb kerültem volna a barátaimtól és egy kicsit közelebb ahhoz az új, fájdalmas valósághoz, ami rám várt otthon.

És akkor, egészen váratlanul, Szása megállt mellettem. Éreztem, ahogy a keze óvatosan a vállamat érinti. Nem volt benne erőszakosság, nem volt benne semmi színpadiasság. Csak egy csendes gesztus volt.

– Később találkozunk, barátom – mondta halkan.

A hangja nyugodt volt, egyenes, de volt benne valami... Valami mélyebb, amit eddig talán soha nem hallottam tőle. Nem voltak nagy szavak. Nem voltak hosszú, vigasztaló mondatok. Csak ennyi.

Aztán lassan elfordult, és elindult hazafelé. A többiek sorban követték.

Senki nem maradt volna egyedül velem az utolsó métereken. Nem azért, mert nem akarták, hanem mert tudták, hogy nem kell.

Mindenkinek megvolt a maga fájdalma. Nem csak én gyászoltam. Ők is.

Nem Дедушка-t, hanem valami mást. Azt a gondtalan világot, amelyben eddig együtt éltünk.

Ahogy néztem őket, miközben távolodtak tőlem, tudtam, hogy most mind ugyanarra vágynak: hogy végre levegyék ezeket a sötét ünneplő ruhákat, amiket nem szoktak meg, amik kényelmetlenek voltak, és szokatlan volt bennük mozogni. Mintha a ruhával együtt le lehetne vetni a szomorúságot is. Mintha egy kényelmes pulóver vagy egy kopott farmer visszahozhatná azt a régi világot, ahol még minden más volt.

De nem hozhatta vissza.

És akkor rájöttem: én sem vagyok már ugyanaz az ember, aki tegnap voltam.

Az utolsó száz métert egyedül tettem meg a kapunkig, és ahogy a kezem a hideg kilincsre simult, tudtam, hogy ez az egyedüllét valami újnak a kezdete.

Mi hatan mások voltunk. Nem mintha ezt bárki is nyíltan kimondta volna, de éreztük. Láttuk az osztálytársaink szemében, hallottuk a suttogásokban, és legfőképpen tudtuk magunkról. Nem illettünk be a többiek közé. Nem azért, mert jobbak vagy rosszabbak voltunk náluk, hanem mert egyszerűen másként láttuk a világot.

A legtöbben csak sodródtak. Elfogadták, hogy az életük már meg van írva. Az iskola után maradnak a faluban vagy a közeli városban, dolgozni fognak, úgy élnek majd, ahogyan a szüleik és a nagyszüleik éltek. Nem kérdőjelezték meg, hogy ez az egyetlen út.

De mi nem így gondolkodtunk. Mi terveztünk.

Néha, amikor az osztályteremben ültünk, és a tanár monoton hangon magyarázott valamit, egymásra néztünk, és pontosan tudtuk, hogy ugyanarra gondolunk: „Ez csak átmeneti. Mi nem ragadunk itt.” A lelkünkben már máshol jártunk.

Már egy másik világban éltünk, egy világban, ahol nem voltak földhöz ragadt kötöttségek, ahol nem csak az volt a lehetőség, ami előttünk állt, hanem bármi, amit el tudtunk képzelni. És mi rengeteg mindent elképzeltünk.

Oleg azt mondta, hogy komédiás lesz. Hogy egyszer majd egy hatalmas színpadon fog állni, és az emberek könnyesre nevetik magukat a viccein.

Szása arról álmodott, hogy professzor lesz. Hogy ott ül majd egy nagy egyetemen, könyvek között, és ő lesz az, akit hallgatnak, akit tisztelnek.

Dima arról beszélt, hogy utazni akar. Hogy nem maradhat egyhelyben, hogy látnia kell a világot, a tengert, a hegyeket, a hatalmas városokat, amelyekről eddig csak könyvekben olvasott.

Alekszej persze szerelmet keresett. De nem egy egyszerűt, hanem a nagybetűs Igazit. Meg volt győződve róla, hogy valahol a világban vár rá valaki, és ő meg fogja találni.

Szergej csak annyit mondott: „Én szabad akarok lenni.” Ő volt az, aki mindig a legkevésbé beszélt a jövőről, de amikor rákérdeztünk, csak megvonta a vállát és azt mondta: „Majd meglátjuk. De biztosan nem itt.”

És én?

Én is menni akartam. Tudtam, hogy ezt a néhány kötelező évet még végig kell csinálnunk. Ki kell várnunk a megfelelő pillanatot. De mindannyian tudtuk, hogy ez csak egy állomás. Mert mi hatan nem itt akartuk leélni az életünket. Nem azért, mert nem szerettük ezt a helyet, hiszen itt nőttünk fel, itt voltak az emlékeink, itt tanultuk meg azokat az alapokat, amikhez mindig visszanyúlhatunk, de a szívünk többre vágyott.

És amikor erről beszéltünk – késő délutánokon a folyóparton, vagy az iskola mögötti udvaron ülve –, akkor egy pillanatra minden olyan valóságosnak tűnt. Mert hittük, hogy így lesz. Hogy elindulunk. És megvalósítjuk az álmainkat.

Álmodoztunk, de nem csak úgy, mint bárki más, aki elképzel magának egy szebb jövőt, majd másnap reggel elfelejti az egészet. Mi komolyan vettük az álmainkat. Azt képzeltük, hogy néhány év múlva, legyünk bárhol is a világban, sikerülni fog. Megcsináljuk a szerencsénket. Talán más országokban, talán nagyvárosokban, távol ettől a kis falutól, amelynek földjét már úgy ismertük, mint a saját tenyerünket. De a legnagyobb szerencse az lett volna, ha együtt maradhatunk.

Ha hatan együtt törünk előre. Mert ha így lett volna, akkor semmi sem állhatott volna az utunkba. Szilárdan hittünk abban, hogy a barátság egy pajzs, egy fegyver, egy híd, amely minden akadály fölött átível. Ha együtt maradunk, akkor a világ összes kihívása, minden akadály és minden kudarc csak egy újabb, nevetésre okot adó történet lesz, amit később megoszthatunk egymással.

Éjszakánként terveztünk. Volt, hogy csak néztük a csillagokat, és elképzeltük, hogy az élet majd mi módon sodor messzire minket. Egyikünket talán egy nagyvárosi toronyház tetejére, másikunkat egy színpadra, a harmadikunkat egy egyetemi előadóterembe. Máskor hosszasan beszéltünk róla, hogyan csinálhatnánk valami igazán nagyot.

Másnap mindig összegeztük, milyen új ötleteink születtek. Szigorúak voltunk egymáshoz. Nem hagytunk helyet sem a naivitásnak, sem a bizonytalanságnak. Ha valaki egy ötlettel állt elő, azonnal darabjaira szedtük. Megkérdőjeleztük, kipróbáltuk,

próbáltunk benne hibát találni. Nem kíméltük egymást, persze az ötlet gazdája ennek soha nem örült.

– Ez nem működne! – vágtuk rá kíméletlenül, és az illető csak bosszúsan csóválta a fejét.

De valójában mindannyian tudtuk, hogy ez nem a kritizálásról szólt. Ez az álmaink védelméről szólt, mert tudtuk, hogy ha valami igazán jó ötlet, akkor az kiállja a próbát. Akkor az nem fog szétesni az első kételytől vagy a legelső „nem”-től.

És volt egy lényeges dolog, amit még jobban tudtunk: soha nem adjuk fel.

Mert ha valamit igazán akarsz, akkor az előbb-utóbb működni fog. És néha éppen a legvalószínűtlenebb ötletből születik a legnagyobb eredmény. Így aztán folytattuk a tervezést, az álmodozást, a vitákat és az elvetett ötleteket.

Mert valahol mélyen mindannyian tudtuk, hogy egy nap... Egy nagy nap tényleg eljön a mi időnk.

Az unokatestvéreim is eljöttek a temetésre. Olyan emberek, akikkel egykor annyi időt töltöttem együtt, de akik most mégis távolinak tűntek.

Itt volt Igor is. Vele egyidősek voltunk. Gyerekkorunkban szinte elválaszthatatlanokká váltunk. Kettesben vagy a többiekkel együtt rohángáltunk fel-alá, fára másztunk, versenyeztünk, ki ér el hamarabb a patakhoz, ki tud nagyobbat ugrani, ki mer tovább maradni a jéghideg vízben. Minden egyes nap egy újabb kihívás volt, egy újabb kaland, egy újabb verseny.

De Igor mindig is más volt. Ő erősebb volt nálunk. Nem csak nálam, mindenkinél. Volt benne valami nyers, elemi erő, amit nem kellett bizonygatnia. Nem volt az a típus, aki dicsekedett vagy kérkedett az erejével, egyszerűen csak érezni lehetett rajta. És mégsem volt soha félelmetes. Bármennyire is izmosabb, gyorsabb, ügyesebb volt nálunk, soha nem használt ki minket. Mindig vigyázott ránk.

Ha egy fára mászás túl veszélyesnek tűnt, először ő próbálta ki. Ha verekedés kezdett kialakulni valakivel egy szomszédos faluból, először ő állt közénk, hogy megvédjen minket. Ha valaki elcsúszott, beütötte magát vagy megsérült, ő volt az, aki elsőként odaugrott, és úgy segítette fel, mintha az lenne a világ legtermészetesebb dolga. Aztán elköltöztek.

Igor családja Oroszországba ment, és bár az emlékek megmaradtak, lassan érezni lehetett, hogy a kapcsolatunk már nem olyan szoros, mint régen. Levelet írtunk egymásnak egy darabig, aztán egyre ritkábban. Eltelt egy hét, aztán egy hónap, végül egy év anélkül, hogy beszéltünk volna.

És közben mindannyian változtunk, így ő is. Oroszországban más világ várt rá. Ott nem csak tanult, hanem sportolni is több lehetősége volt. Olyan lehetőségek, amelyekről itt, a mi kis falunkban csak álmodni lehetett. Elkezdett birkózni, majd bokszozni. Eleinte csak hobbiból, aztán egyre komolyabban. Ahogy nőtt, egyre keményebb lett, egyre gyorsabb, egyre erősebb. Nem mintha valaha is gyenge lett volna, de most már hivatalosan is az egyik legerősebb srác lett, akit valaha ismertem. Amikor újra találkoztunk, már nem ugyanaz az Igor állt előttem, akivel gyerekként együtt másztunk fára. Az arca élesebb volt, az állkapcsa határozottabb, a mozdulatai fegyelmezettebbek. Már nem az a fiú volt, aki csak úgy beleugrott mindenbe. Most már tudta, hogy mire képes, és nem volt szüksége arra, hogy bizonyítsa.

Nagyon kemény gyerek lett belőle, de ahogy ott állt mellettem a temetésen, az arca komoly, a keze ökölbe szorulva a kabátja zsebében, egy pillanatra újra azt a régi Igort láttam benne. Azt a gyereket, aki mindig vigyázott ránk. Csak most már nem gyerek volt többé.

És aztán ott voltak a lányok is. A gyászoló tömegben, a fekete kabátok és lehajtott fejek között ők valahogy mások voltak. Mintha a fájdalom ellenére is hoztak volna magukkal valamit, ami megtörte a nap komorságát. Köztük Olga, akinek a szőkesége még ezt a szomorú napot is beragyogta. Ő mindig más volt, mint a többiek. Volt benne valami megfoghatatlan ragyogás, valami olyan természetes szépség, ami nem csupán a külsejéből fakadt. Nem kellett különösebben